

EL CELLER DE LA CASA DE BARTOMEU ALBERTÍ (1462)

MARIA BARCELÓ CRESPI
Universitat de les Illes Balears

Temps enrera, gran part de les terres mallorquines estaven sembrades de vinya, fins i tot en indrets on avui aquest cultiu és inexistent. Per això en la majoria de les cases de la Part Forana, al menys a la Mallorca baixmedieval, per petites i senzilles que fossin, hi havia un celler la qual cosa resulta un bon indicador de la importància de la vinya i del vi. Hom sap que el paisatge agrari pot experimentar canvis en el transcurs dels anys segons les circumstàncies i els interessos. Avui en les terres que envolten la ciutat d'Inca les vinyes són més aviat escasses però no ho devien ser cinc-cents anys enrera ja que així sembla deduir-se a partir del cas que representa el celler de la casa que el ciutadà Bartomeu Albertí¹, tenia en aquella, llavors, vila.

El propi Bartomeu Albertí posseïa, a més d'un rafal a Sa Pobla, vàries propietats a Inca entre les quals destacaven, precisament, les vinyes:

1. una possessió anomenada Sant Bartomeu assats prop la sglésia de Sant Bartomeu que comprenia 20 o 22 quarterades de vinya així com 5 trossos o peces de terra i camp contigus a la dita vinya. Aquestes peces rebien els noms de La Costa, La Punta, el camp de P. Martí, La Tanca i Lo Genestar. Tota la dita possessió confrontava amb l'església de Sant Bartomeu i la seva plaça, el camí que puja de la vila a la referida església, el camp dels hereus d'en Bosca, el camí de Selva, la vinya del prevere Miquel Mollet, el camí que va a les Cremades, el camí que va d'Inca a Mancor i el camp de n'Arnau Costa contigu a la dita església de Sant Bartomeu. Tant les vinyes com els camps eren tenguts sota alou del paborde de Tarragona.

¹ Bartomeu Albertí era doctor en lleis i vivia en el loch de l'Almudayna de la ciutat de Mallorca.

2. altra possessió coneguda pel nom de lo Puig Borrada plantada d'oliveres, garrovers i ametlers. Els seus confrontants eren el camí que va a les Cremades, possessió de n'Arnau Costa, possessió de Benet tintorer que fou del difunt Joan Puig, vinya d'en Riquer, carreró de pobladors i camí públic que va d'Inca a Mancor.

3. altra possessió i vinya anomenada na Falquesa de tinença entorn 3 quarterades i 3 quartons. Confrontava amb el camí públic per on es va d'Inca al vinyet del Rafal Garcés, carreró de pobladors, vinya d'en Pere Simó i vinya de l'hereu Gual.

4. camp denominat Lo Rasquell d'un 4 quarterades d'extensió del qual no es detallen els confrontants.

Per altra banda, a tall d'exemple, podem citar que el 1438 Huguet Lops de Ciutat efectuava unes compres de vi a la Part Forana i del conjunt de 10 partides una no especificava d'on procedia, una altra venia de Robines i les vuit restants es feren a Inca².

La vinya, idò, era ben present en aquesta contrada.

L'inventari de la casa de Bartomeu Albertí, redactat el dia 15 de gener de 1462 pel notari Martí Terrers, ofereix una relació detallada, i de vegades minuciosa, de tots els objectes espargits pel conjunt de les peces de l'habitable i resulten força interessants, tant per la varietat com pel número, aquells estris lligats amb l'elaboració, conservació o venda de vi.

Quant al celler en qüestió és precís tant pel que fa al continent (l'habitació) com pel que correspon al contingut (els estris). Entre els objectes més comuns que s'hi localitzaven hi havia tota una àmplia gamma de recipients ben diversos quant a forma i funció el conjunt dels quals rebia el nom de vaixel·la vinària³. Es solia indicar el tipus de recipient, la capacitat, de quina fusta estava obrat, etc. destacant, sobretot, les bótes.

Aquestes, en general, rebien diferents denominacions segons la forma, la funció, etc. de tal manera que es relacionen la mitja bóta, la bóta congrenyada, la bóta bladera, la bóta vinera, la bóta de mena ja esmentada a la Crònica de Ramon Muntaner, la bóta desfonada, la bóta aiguadera i altres. Curiosament, en aquest celler, una bóta concreta rebia nom propi ben segur perquè hi hauria algun interès en distingir-la de les demés. Era de tenor de XXXVI somades appellada na Mamay i alhora es trobava buyda.

² La relació de les partides era:

- d'en Pere Font d'Inca certa quantitat de vi = 40 lliures.
- de Bartomeu Mateu d'Inca certa quantitat de vi = 40 lliures.
- de Gabriel Coll d'Inca certa quantitat de vi = 6 lliures.
- de Bartomeu Esteve d'Inca 3 bótes de vi prescali = 80 lliures.
- de Guimó Pont d'Inca 6 bótes de vi prescali = 5 lliures.
- de Jaume Font d'Inca 1 bóta de vi prescali = 5 lliures.
- d'Andreu Saurina d'Inca 3 bótes de vi prescali = 25 lliures.

- de Mateu Joan d'Inca 2 bótes de vi prescali = 20 lliures. A.R.M., Prot. M-162, ff. 87v-88.

³ Per a més detalls dels cellers mallorquins en aquesta època, vegi's BARCELO CRESPI, Maria: Elements materials de la vida quotidiana a la Mallorca baixmedieval (Part Forana). Palma, 1984. Pp.64-69.

La més usual, sens dubte, era la bóta congrenyada que disposava de gran capacitat i que com a principals característiques tenia que els cercols de subjecció de les dogues eren uns robusts congrenys de fusta, quasi sempre quatre. Una altra característica era que en un dels seus fons o base es situava una obertura per on entrava dins la bóta l'home encarregat de netejar-la; aquest ventalló era conegut pel nom de cadireta per la qual cosa la bóta també es denominava bóta amb cadireta. La fusta emprada per a la seva construcció variava entre el castanyer, el roure, el melis i l'ullastre però amb preferència per l'olivera. La cabuda solia expressar-se en somades equivalent una somada a 99'48 litres com a unitat de mesura per a l'oli i a 122'10 quilògrams com a unitat comercial de pes, segons López Bonet⁴. Una altra manera d'indicar la capacitat d'aquest tipus de receptacle era en quartans.

En el celler que ens ocupa, a l'hora de redactar l'inventari, hi havia aquestes bótes:

- 2 bótes de fusta d'olivera, una de vint-i-cinc i l'altra de divuit somades.
- 2 bótes de mena
- 3 bótes d'olivera amb quatre congrenys d'entre tretze i quinze somades cadascuna.
- 4 bótes d'olivera ab quatre congrenys e llurs cadires cascuna.
- 6 bótes d'olivera amb quatre congrenys, oscil.lant entre quinze i vint-i-cinc somades de cabuda.
- altres 6 bótes una de les quals abastava la capacitat de trenta sis somades.
- 3 bótes d'olivera, de vuit, quinze i vint somades.

El número de bótes i altres recipients trobats en un celler òbviament oscil.lava segons les necessitats derivades de la importància de les vinyes de la propietat. També, en alguns casos, podien llogar-se per a que algú hi guardàs el seu vi en el cas de no disposar de recipients aptes. Podem retreure alguns exemples, de cellers de diferents possessions espargides per la geografia mallorquina a efectes de comparació:

A la possessió de Sa Torre (1503), a Lluçmajor, que era propietat del cavaller Barenguer de Santacília, hi havia un celler amb un cup congrenyat i el seu follador mentre que en el denominat celleret s'hi congregaven molts objectes entre els quals aquells propis de la vaixella vinària com: tres bótes congrenyades amb cadiretes de 6, 8 i 12 somades; un carratell de tenir vi blanc; dues alfàbies; dues gerres; un quartí; un ambut de fusta per trascolar; una mitja bóta de mena de 60 quartans en la que n'hi havia uns 25 de vinagre; dues mitges bótes vinagreres; un altre carratell i tres congrenys de bóta⁵.

A Manacor, la possessió d'Albocàsser (1508) de Pere Tomàs Andreu guardava en el seu celler molts d'estris entre els que cal destacar un cup de 60 somades amb

⁴ LOPEZ BONET, Josep F.: «Metrologia de Mallorca». Estudis Balearics 28. Palma, 1988. Pp. 59-72.

⁵ A.R.M., Prot. M-612, ff. 90-97.

el corresponent canyís on hi havia xeixa; un cup petit, dolent i buit; quatre bótes congrenyades en dues de les quals s'estotjava ordi i forment; quatre carretells buits i dolents; un cubell amb unes 3 quartères de forment; una bóta de mena buida i una altra sense fons i dues portadores una de les quals era bona i l'altra esgavellada. Es a dir, els recipients per al vi emprats per als cereals o simplement buits⁶.

Domingo d'Olesa, ciutadà, era el propietari de la possessió de Talapi situada a Sa Pobla. A l'inventari que se'n feu el dia 8 de juny de 1518 consta que en el celler es trobaven: una mitja bóta de mena en què hi havia 6 quartans de vi agre; un embut de trascolar; una bóta de mena amb uns 10 quartans de vi agre; una alfàbia o pimentera per tenir vi blanc; dues bótes de mena, una buida i l'altra mitja de vi agre; un cubet congrenyat que abans era bóta amb quatre congrenys; un cup gran de quatre congrenys amb el seu follador; dos cubets petits; una caldera gran de fer vi blanc vella; tres bótes congrenyades velles i dolentes; tres carretells de tenir vi blanc buits; un cortí vell i dolent; tres portadores velles i una bóta de mena buida a més de dolenta. Avui, Sa Pobla, és un dels pobles on la vinya pràcticament ha desaparegut del seu paisatge agrari. Ara bé, aquest celler demostra que no sempre ha estat així⁷.

En el celler, situat davall la torre, de la possessió de Defla (Sineu) de Mateu Rossinyol, el 1522 hi havia un cup de quatre congrenys amb el seu canyís; una bóta de quatre congrenys per tenir blat; dues bótes de mena, dos carretells, nou alfàbies envernissades, tres cubells i un carretell per tenir una sporta plena de sal de porch a més d'altres objectes⁸.

Si comparam el celler que tractam amb el del Rafal Garcés⁹, també d'Inca, veim com en aquest darrer s'hi guardaven: dues bótes congrenyades de fusta d'olivera de 8 somades cadascuna buides; una bóta de mena per tenir aiguades buida; dos carretells de mitja somada, un ple de vi blanc cruu i l'altre amb uns 2 quaters de vi blanc cuit; dos quartins nous de tenor de 10 quaters cadascun; set portadores; dos carretells desfonats; dos cubells grans que contenien garroves; una bóta de mena de 3 somades plena de vi vermell most i tres bótes grans congrenyades, de 18, 20 i 24 somades plenes de vi most vermell.

Entre els altres contenidors, a més de les bótes, destacaven:

El cup o recipient fet també de dogues de fusta encerclades per congrenys que es destinava a pitjar-hi el raïm i fer-hi el vi. Sovint acompanyaven al cup altres estris complementaris com un follador, un torn amb el seu rest, canyís, corriola, amb el seu rest, llibant i grifó. En el celler de n'Albertí n'hi havia quatre, tots de fusta de roure i de distinta capacitat. Eren aquests:

⁶ A.R.M., Prot. LL-25, ff. 79-83.

⁷ A.R.M., Prot. T-498, ff. 131-136v.

⁸ A.R.M., Prot. E-18, ff. 168-171.

⁹ El rafal Garcés era propietat de Francesc Berard, doctor en lleis, de Ciutad. L'inventari que hem consultat és del dia 22 de març de 1504. A.R.M., Prot. T-858, ff. 173-175v.

- hun cup gran de fusta de olivera e de roure e melis ab sis congenys ab son canyís e torn ab hun rest de spart per puïar la venema lo qual cup cola doscentes somades o aquen entorn.

- hun altre cup après del demunt dit de tenor de LXXX somades poch més o menys ab quatre congenys de fusta de roura lo qual no serveix per tenir los fons dolents e dos o tres dogues trancades.

- hun altre cup de fusta de roure ab quatre congenys ab son canyís e torn ab hun rest de spart lo qual cola setanta somades o aquen entorn.

- hun altre cup de la dita fusta de roure ab quatre congenys ab son canyís e torn ab rest de spart de tenor de sinquanta somades o aquen entorn.

El primer dels esmentats cups crida l'atenció per disposar de sis congenys quan habitualment són tres o quatre a més de estar fet a partir de tres fustes diferents com són l'olivera, el roure i el melis que és una fusta de pi molt resinosa així com per la seva capacitat.

El carretell era un altre recipient generalment de fusta d'olivera, de cabuda variable i servia sobretot per tenir vinagre, vi i de manera més concreta vi blanc, ja sigui cru, ja sigui cuit, i per això sovint era conegut com a vinagrer però molt més com a vinblanquer. Altres estris relacionats amb l'elaboració o venda del vi i que es localitzaven en el dit celler eren un banc de trascolar, un canyís petit per trascolar o follar verema i dos ambuts de trascolar.

Què contenien els diferents receptacles en el moment en què es redactà l'inventari?. No tots ells estaven plens sinó que podien guardar major o menor quantitat de líquid o simplement trobar-se buits. En el cas que estudiem hi havia vi, aiguades, vi vermell most, moscat o vi blanc. Les aiguades eren una espècie de vinassa, vi de baixa qualitat i no és d'estranyar que es servís als criats, treballadors, etc. En una de les bótes esmentades hi havia entorn VII o VIII somades de ayguades per a la companya i en una altra 15 somades més. Pel que fa al vi blanc sols obra una referència i és que dins una bóta de mena s'hi trobava entorn hun palm de vi blanch passat per foch sotil fet de venema agra. Els cups estaven buits ja que s'empraven més per a l'elaboració que no per a la conservació del vi.

Sobre l'estat de manteniment cal dir que els recipients no sempre presentaven les condicions més adients i per tal motiu de vegades no es podien emprar o en tot cas es destinaven a altres funcions que no era la de contenir líquids, o sigui per guardar cereals o altres productes. D'això deriva el nom de bóta bladera. Així d'un dels cups es deia lo qual no serveix per tenir los fons dolents e dos o tres dogues trancades i d'una bóta de 25 somades s'indicava que només era mitja d'aiguades com no tenga ne sia stanya de aquí amunt.

Observem que a més del vi de casa les bótes d'aquest important celler podien acollir el vi d'altri. Macià Pirís, el barber mestre Joan Romanyà, el barber Gabriel Perelló, Gabriel Estaràs i Gabriel Saguer en tenien de llogades pel present any. En

altres hi havia vi venut pel propi Bartomeu Albertí i encara no traspasat, a Joan Estrany i al ciutadà Joan Gual el qual l'havia comprat i pagat abans que el dit Albertí morís.

En aquest celler no s'hi troben objectes diversos allunyats de les tasques pròpies de l'elaboració, venda o conservació del vi, cosa molt freqüent en la majoria de cellers. Efectivament l'habitació del celler a més d'estotjar l'instrumental específic en relació al vi, a la vegada servia a manera de traster per arraconar-hi eines del treball agrícola, mobles vells; etc. En altres casos el celler era útil per estotjar grans i altres aliments. En una habitació que es denominava celleret situat després de l'estable, i no en el celler, era on precisament Bartomeu Albertí tenia alguns recipients per a guardar cereals i altres aliments: cinc bótes grosses una amb congrenys i una altra amb cércols per tenir-hi blat.

Aquesta casa d'Inca comptava també amb altres dependències on hi havia estris que contenien vi o en relació al vi. Així en la cambra devall s'hi trobaven:

- *quatre alfàbies de terra envernissades per a tenir vi les dues poques de tenor cascuna de entorn quatre quarters plenes de vi blanch cru e l'altra de tenor de entorn XII quarters plena de vi blanch cru e l'altra de tenor de entorn X quarters mitia de vi blanch cuyt.*
 - *altra alfàbia gran de terra envernissada de tenor de entorn XVI quarters plena de vi agre blanch.*
 - *dos carratells de tenor cascú de entorn XVIII o XX quarters ple lo hu de vinagre blanch l'altre buyt.*
 - *una bóta de mena en la qual ha entorn quatre somades de vi blanch cru.*
 - *dotze portadores per a venemar entre bones e cominals.*
 - *una gerra de terra blancha hon ha entorn dos quarters de arrop.*
- I en la sala s'inventariaren dos ferros per arrentar bótes.

A manera de conclusió, s'ha de convenir que el celler de Bartomeu Albertí era de certa importància. Emperò ens queda el dubte de si només emmagatzemava el seu propi vi i el dels qui li llogaven els recipients o també era un local de venda d'aquest producte. La documentació no aporta les dades per tal d'arribar a l'aclariment idòni.

Apèndix documental

1462, gener, 15 Inventari de la casa que Bartomeu Albertí, doctor en lleis, tenia a Inca. A.R.M., Prot. T-854, ff. 10v-15v.

Incha Més avant continuant lo dit inventari atrobí lo dit honorable mon pare tenir e possehir de mentre vivia en la vila de Incha hun alberch tengut sots alou e dreita senyoria del honorable mossèn Ramon Vivot cavaller a cens de XXX sous cascun any pagadors en cert terme confrontat de una part ab la via pública e d'altra part ab hun carreró e cases d'en Anthoni Seguer e d'altra part ab huns corrals del discret mossèn Miquel Mollet prevere e ab lo alberch de la dona Segura e de la part altra ab lo alberch d'en Barthomeu Empúries e d'altra part ab lo alberch d'en Jacme tartre e ab lo alberch de la dona muller qui fou derrerament d'en * arquer quondam. Dins lo qual alberch atrobí ço qui.s sagueix:

Primo en la entrda del celleret après la stabla dues bótes grosses una ab congrenys altra ab cércols ab hun fons cascuna per a tenir blat de tenor de vint quarteres cascuna buydes.

Item dins lo dit celleret tres bótes de la dita sort e tenor per tenir blat buydes.

Item quatre alfàbies grans de tenor de entorn quatre quarteres totes blanques dins e de fora les tres buydes e la una plena de forment roig.

Item una altra alfàbia poqueta tota blancha en la qual ha una quartera de farina. Item unes sconelles de garbeiar ab llur forniment.

Item hun cubell gros ab congrenys de tenor de XV o setze quarteres. Item una mitia quartera per a mesurar blat ab tots sos ferros.

Item una pala de fust per a traspalar.

Cambra devall

En la cambra devall atrobí

Primo hun llit encaixat pla e sens pintures ab son bancal e banquetta ple de palla ab tela de cànem entorn ab son traverser ple de ploma ab listes blaves.

Item hun coxí ple de palla cubert de tela blancha ab una tela de cànem vermella entorn.

Item hun cofre pintat vell e trancat buyt. Item hun cubell de mitia bóta de mena hon ha entorn hun quintar de figues blanques.

Item quatre alfàbies de terra envernissades per a tenir vi les dues poques de tenor cascuna de entorn quatre quarters plenes de vi blanch cru e l'altra de tenor de entorn XII quartèrs plena de vi blanch cru e l'altra de tenor de entorn X quarters mitia de vi blanch cuyt. Item altra alfàbia gran de terra envernissada de tenor de entorn XVI quarters plena de vi agre blanch.

Item dos carratells de tenor cascú de entorn XVIII o XX quarters ple lo hu de vinagre blanch l'altre buyt.

Item una bóta de mena en la qual ha entorn quatre somades de vi blanch cru lo fust de la qual és de mossèn Ramon.

Item dotze portadores per a venemar entre bones e cominals. Item una gerra de terra blanca hon ha entorn dos quarters de arrop.

La despena

En la despena atrobí ço qui.s segueix:

Primo una pañera de fust gran de pastar ab sos petges e cuberta.

Item hun librell plantat de terra envernissat.

Item tres posts de portar pa al forn bé dolentes.

Item tres sadassos en què n'ha hu de serres.

Item una caixa sens cuberta per tenir sagó.

Item en la casa après la dita despena vers la cuyna atrobí entorn XV o XX quintars de garroves.

La cuyna devall

En la cuyna devall atrobí:

Primo una taula plantada ab dos fusts hon mengen la companya ab hun banch aximateix plantat e ficat en terra.

Item una olla de aram per cuynar als catius.

Item una paella ben dolenta ab sa giradora.

Item hun romarol de aram poquet. Item una caldera poqueta.

Item huns ferros de foch trancats ab dos peus.

Item quatre lumeners en què n'ha hun gran e hun poquet ab dues cruylls los altres dos ab una cruylla tansolament.

Casa dels catius

Item en la casa dels catius contígua a la dita cuyna atrobí les literes dels catius sens roba alguna.

Cambra devant la scala

En la cambra devall devant la scala atrobí:

Primo hun llit encaixat ab hun artibanch buyt de una caixa devant sens palla e màrrega ab son canyís de canyes e hun traverser de ploma vell e squinsat. Item una alfàbia blanca per tenir oli buyda.

Item una rella de laurar.

Item una cadena per als catius grossa de largària de entorn una brassa e mitia ab son collar.

Item una barcella per a mesurar bona.

Item sinch axades tres ab broca e dues ab scarpell ab llurs mànechs de fust.

Item quatre càvechs ab llurs mànechs. Item una destrat ab son mànech.

Lo celler

En lo celler atrobí la vexella vinària e vi qui.s segueix:

Primo entrant per la porta de la carrera del dit celler atrobí en la primera arcada ço és a mà dreita devant lo dit portal hun cup gran de fusta de olivera e de roure e melis ab sis congrenys ab son canyís e torn ab hun rest de spart per puïar la venema lo qual cup cola doscentes somades o aquen entorn.

Item hun altre cup après del demunt dit de tenor de LXXX somades poch més o menys ab quatre congrenyys de fusta de roura lo qual no serveix per tenir los fons dolents e os o tres dogues trancades.

Item après hun altre cup de fusta de roure ab quatre congrenyys ab son canyís e torn ab hun rest de spart lo qual cola setanta somades o aquen entorn.

Item hun altre cup de la dita fusta de roure ab quatre congrenyys ab son canyís e torn ab rest de spart de tenor de sinquanta somades o aquen entorn.

Item darrera los prop dits dos cups a la reconada dues bótes de fusta de olivera de tenor la una de entorn XXV somades mitia de ayguades com no tenga ne sia stanya de qui amunt e l'altra de tenor de XVIII somades plena de vi d'en Macià Piris al qual és stada logada per aquest any.

Item una bóta de mena buyda al costat del derrer cup prop lo arch. Item en la arcada mitgera a part dreta partint dels dits cups anant vers lo portal qui és devant la scala del dit alberch atrobí tres bótes totes de olivera ab quatre congrenyys la una buyda e l'altra plena de vi de mestre Joan Romanyà, barber, lo qual la té logada per aquest any e en l'altra ha entorn VII o VIII somades de ayguades per a la companya de tenor cascuna de XIII en XV somades poch més o menys.

Item en l'altra e darrera archada contigua al dit portal devant la scala atrobí quatre bótes de la dita fusta de olivera ab quatre congrenyys e llurs cadires cascuna dues buydes de tenor de entorn XV o XVI somades cascuna e les dues plenes de vi vermell most de casa la una de tenor de XXV somades o aquen entorn a l'altra de XXIII semes dos palms cascuna.

Item en la mateixa archada tornant-se'n del dit portalet vers los cups atrobí sis bótes de la mateixa fusta ab quatre congrenyys cascuna les tres de les quals prop la paret són la primera plena de vi venut per lo dit mon pare an Joan Strany qui sta an mossèn Ramon de XXIII somades o aquen entorn a l'altra après de tenor de entorn XXIII somades plena de vi vermell de casa e l'altra del racó de tenor de XV o XVI somades plena de vi vermell d'en Gabriel Paralló barber qui la té logada o prestada per aquest any de les altres tres ni ha una hon ha VII o VIII somades de vi vermell del honorable en Joan Gual ciutadà qui aquell havia comprat e pagat abans que l dit mon pare morís de tenor de XXIII o XXV somades. L'altra és buyda de tenor de XXII somades o XXIII e l'altra plena de vi vermell most de tenor de entorn XXII somades del qual vi se ha fer compliment al dit Joan Strany a XXVI somades que mon pare li havia venudes compresa la dessús dita bóta de tenor de XXIII somades o aquen entorn com aquell li hagués pagades XXVI lliures per dita de taula.

Item en la arcada del mig a la dita part dreta tornant-se'n del dit portalet vers los cups atrobí altres sis bótes la una de les quals era plena de vi vermell d'en Gabriel Staràs de tenor de XXIII somades o aquen entorn qui la té logada per aquest any l'altra plena de vi de casa de trialles ia spunt de tenor de entorn XXV somades sema tres palms. L'altra de tenor de XXXVI somades appellada na Mamay buyda. Les altres tres totes buydes de tenor de entorn XVII o XVIII somades cascuna poch més o menys.

Item davant los dos primers cups tres bótes de la dita fusta una de tenor de XX somades plena de vi d'en Gabriel Saguer qui la té logada per aquest any e l'altra de tenor de entorn XV somades plena de ayguades e l'altra de tenor de VIII somades o aquen entorn en què ha circa una somada de moscat.

Item derrera la bóta maior de les prop dites tres bótes una bóta de mena hon ha entorn hun palm de vi blanch passat per foch sotil fet de venema agra lo fust de la qual és de mossèn Ramon.

Item hun banch de trascolar ab sos petges. Item dos ambuts de trascolar. Item hun canyís petit pèr a trànscolar o follar venema e alguns trossos de fust. Item hun banquet de fust ab sos petges.

Lo rebost Item en lo rebost del replà de la scala atrobí: Primo tres alfàbies de terra blanques en qué n'ha una mitia de oli entorn XVIII quartans procehit del loguer de la caldera de mossèn Moix en l'altra ha VII o VIII quartans de oli e l'altra per tenir farina buyda. Item dos librells de terra blanchs poquets. Item una olla de terra. Item dues gerres de terra hon ha unes poques de olives. Item hun tallador de fust gran. Item hun lavacap de ferro. Item hun peu de debanadores. Item hun calastó de ferro. Item dues fals de sagar. Item una trayga. Item una serra o fulla de serra sens guarniment. Item tres culleres de fust.

La cuyna dalt En la cuyna dalt atrobí: Primo hun artibanch dolent de dues caixes. Item hun ast de ferro. Item unes graselles de ferro trancades. Item una cubertora de olla de ferro. Item una casseta de aram. Item huns ferros de foch petits. Item una ralla. Item dues stormies de palma sotils. Item quatre scudelles de terra. Item hun manador d'ast de ferro. Item una caldera poqueta.

La cambra En la cambra de l'entrant en lo menjador hon lo dit mon pare morí atrobí: Primo hun llit encaixat ab son bancal e banquetta pla e sens pintures ab palla dins ab tela de cànem blanch entorn ab hun matalaf de cànem blanch ben sotil e hun transverser de ploma vell e dolent. Item hun cortinatge vermell ab quatre pessas ab sos tovallons ab flocadura blancha e verda. Item dos cofrets pintats lo hu buyt e sens pany l'altre ab pany e clau dins lo qual havia una clotxa de mossènyer pare de drap negre vella. Item hun gipó de drap negre cominal e unes calses negres e unes sabates. Item dos sayos de drap negre lo hu folrat de drap negre ia vell e l'altre sens folrar cominal. Item hun barret de drap negre de agulla e dues capellines de lli. Item hun breviari de paper ab una cuberta de post sola. Item hun fogó de ferro ab carreretes. Item huns ferros de cuynar devall lo llit.

Item hun librell blanch.

Item una sanalla de palma.

Lo menjador

En lo menjador atrobí:

Primo dues taules de menjar ab llurs petges.

Item dos banchs ab llurs petges.

Item una cadira.

Item hun artibanch de una caixa dins lo qual ha unes tovalles blanques de tinell e una tovalloia dolenta per axugar mans.

Item hun lansol en què jau na Maria dolent. Item hun drap de paret o cobribanch entorn la taula squinsat e ben dolent verd ab brots e flors.

Item hun ymatge de nostra dona e altres sancts penjat a la paret.

Item una làntia ab sa cadena de lautó e forniment.

La recasa

En la recasa atrobí:

Primo hun artibanch de dues caixes en què n'ha una sens cuberta sotil e buyt.

Item hun altre artibanch de una caixa sens cuberta buyt e dolent.

Item dos paners de verduchs petits per levar pa de taula.

Item una caseta per a tenir polls.

Item dos canalobres de ferro antichs e vells.

Item hun spiador de fust per spiar stam.

En la sala

En la sala atrobí:

Primo entrant a mà squerra hun llit encaixat ab son bancal e banquetta ab tela de cànem entorn plena de palla ab hun matalaf de cànem vermell ben sotil en la caixa del qual bancal havia ço qui.s segueix:

Primo una bassineta de lautó ab hun anell.

Item hun tallador de fust. Item hun axugamà.

Item dos ferros per arrentar bótes.

Item tres barrines de ferro.

Item en lo peu del llit una caixa hon ha scriptures de pocha valor.

Item hun banch detràs lo llit.

Item hun cofre pintat ab pintures daurades buyt e sens tancadura.

Item hun altre cofre sens tancadura ab pintures grogues dins lo qual ha dos coxins de palla en què n'ha un vestit de una cuberta de lli ab randa entorn.

Item unes tovalles de taula larga blanques ja velles.

Item hun pavalló blanch de onze vessos o teles ia oldà e apadassat.

Item una caixa blancha ab son pany e clau dins la qual atrobí:

Primo quatre lensols dos de bri e dos de bri e stopa.

Item quatre tovalloles de bri. Item XVIII torcabouques entre prims e grossers.

Item dues tovalloles pizanesques una blanca altra listada.

Item una vànova obra de roses e fulles de llor.

Item en l'altra cap dela sala atrobí hun altre llit encaixat ab son bancal e banquetta ab palla e tela de cànem blau entorn vella e oldana ab son traverser de ploma e matalaf de cànem vermell e la sotana de cànem blanch demunt lo qual lit havia dos lensols de quatre teles de bri e stopa cascú lo hu bo l'altre oldà.

Item una vànova de obra de milleresos prima e oldana.

Item entorn lo llit hun còrtinatge de sinch pessas de cànem vermell ab sos tovallons ab flocadura blancha e verda. En la caxa del qual bancal devant lo lit atrobí:

Primo quatre plats e quatre scudelles de stany.

Item tres pots de terra blanchs buyts en lo hu dels quals ha hun poch de sal.

Item dues librelletes una scudella e dos plats tot de terra.

Item una capsa poqueta buyda.

Item hun canelobre de lautó ab punta.

Item dos coffrens pintats vells lo hu buyt en l'altre ha una vànova de obra de milleresos cominal e hun lansol de bri e stopa de quatre teles squinsat.

Item unes tovalles blanques oldanes.

Item al peu del dit llit dos cofrens ferrats hu grandet e l'altre petit buyts.

Item hun fogó de ferro ab carreretes petit.

Item dos morters de pedra.

Item unes debanadores ab son peu de ferro.

Item hun mortar de coure sens mà. Item una librella verda. Item tres stormies de palma e hun siti de bova vell.

Item en lo armari una ampolla hun brocal hun pot hun saler e hun got tot de vidre¹⁰.

* en blanc

¹⁰ L'inventari segueix amb altres béns d'aquesta heretat però ací sols ens ha interessat transcriure la part corresponent a la casa d'Inca.